

"מדברים מדיניות": מס מיוחד על הבנקים דו"ח סופי והמלצות

הצוות כלל נציגים ממשרד האוצר, בנק ישראל, ורשות המיסים

ניר הלפרין, רו"ח (LL.M)
ראש תחום מיסוי שוק ההון
מכון הפניקס לחקר שוק ההון

דו"ח עבודת הצוות
לבחינת הטלת מס מיוחד
על פעילות הבנקים

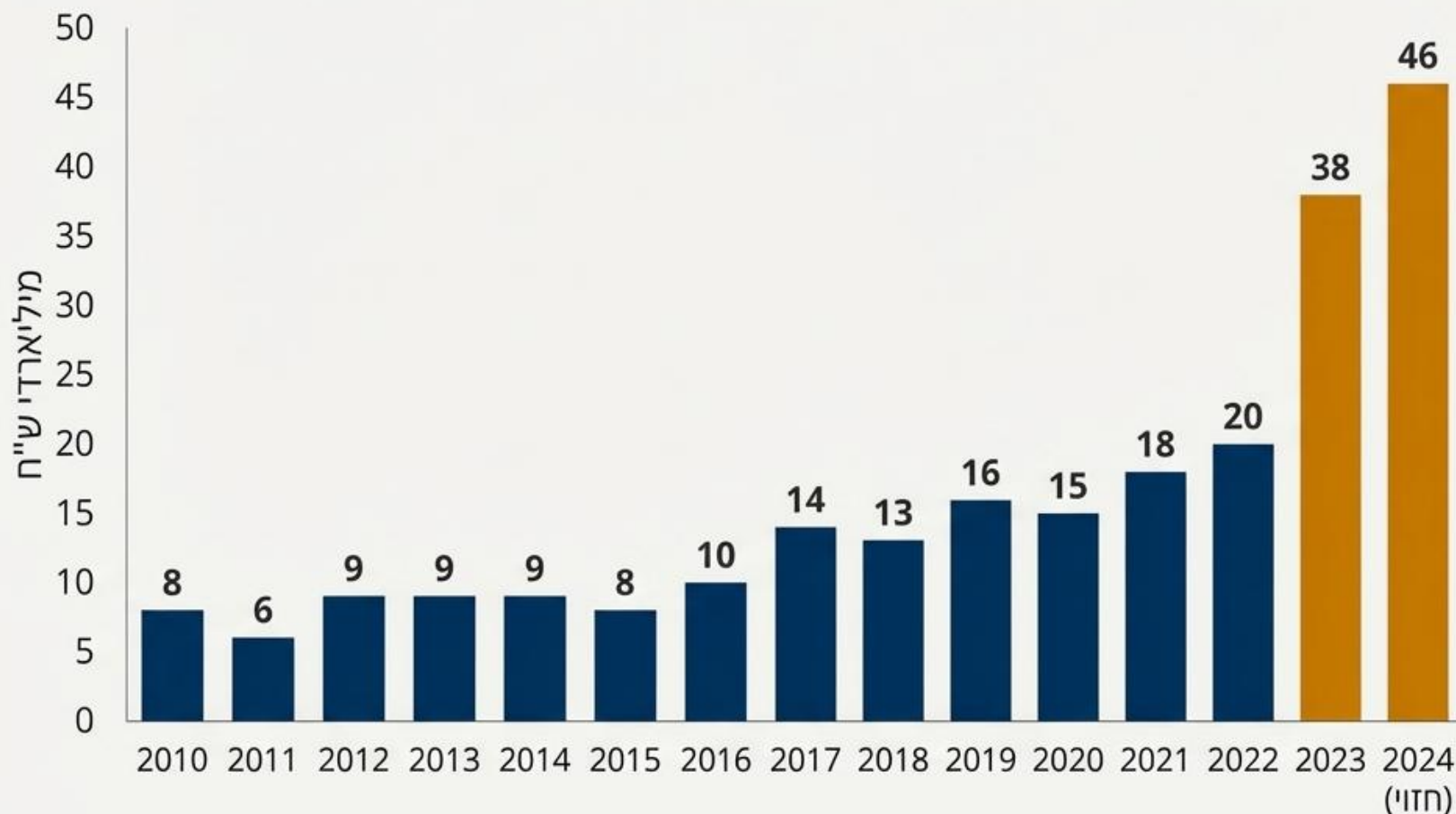
דצמבר 2025
כסלו התשפ"ו

שיעורי המס על המערכת הבנקאית:

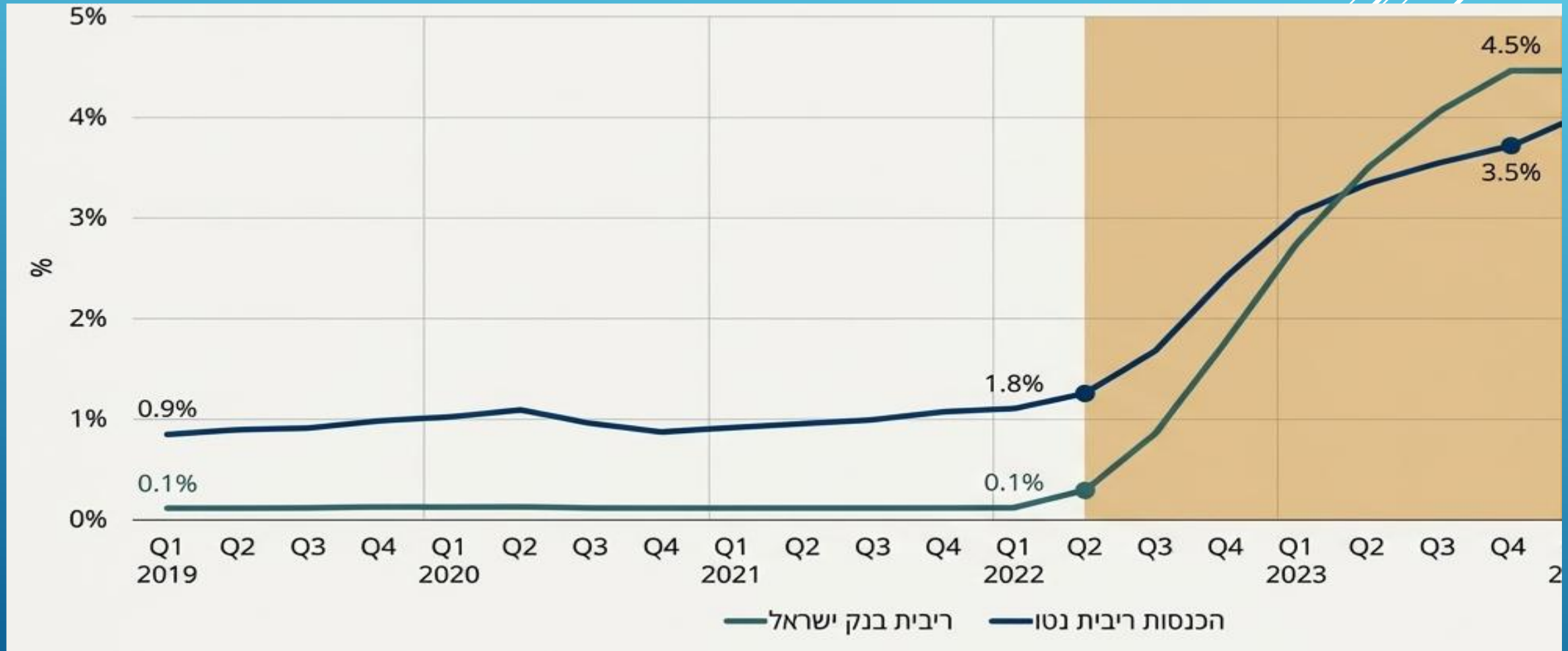
2023	2024	2025	2026 (לפני המס המיוחד)	
23%	23%	23%	23%	מס חברות
17%	17%	17%	18%	מס רווח
-	6% (נ-1.4.2024)	6%	?	מס נוסף (הוראת שעה)
34.18%	38.034%	39.32%	34.74%	מס אפקטיבי

רווחי הבנקים 2010-2024 (לפני מס)

הגידול מונע בעיקר מהכנסות הריבית נטו, שעלו מכ-9 מיליארד ש"ח לפני עליית הריבית, ליותר מ-15 מיליארד ש"ח הצפויים בשנת 2025.

ריבית בנק ישראל מול הכנסות הבנקים מריבית נטו

נתונים מתוך הדו"ח:

מנוע הרווח של "העודף הנכסי"

הפער

לבנקים עודף של נכסים נושאי ריבית על פני התחייבויות נושאות ריבית, בפער של כ-500 מיליארד ₪.

מקור המימון

פער זה ממומן על ידי הון עצמי ויתרות עו"ש, שמקורותיהם בעלות ריבית אפסית לבנק.

הרווח

כל עלייה בריבית בנק ישראל מתורגמת ישירות לרווח נקי מרכיב זה.

בשנת 2024 לבדה, רכיב זה הניב רווח של כ-19.6 מיליארד ₪.

תמסורת מהירה ומלאה לאשראי

הציבור

תמסורת איטית וחלקית לפיקדונות

פיקדונות הציבור

תמסורת איטית ומוגבלת של עליית הריבית לפיקדונות הציבור

התוצאה: התרחבות מרווחי הריבית וזינוק ברווחים.

אשראי לציבור

תמסורת מהירה ו"כמעט מלאה" של עליית הריבית למחירי האשראי

נתונים מתוך הדו"ח:

שיעור התשואה על ההון (ROE) בישראל

שיעור התשואה על ההון (ROE) קפץ מממוצע של כ-8.7% לרמה של כ-16% - עלייה של כמעט פי שניים.

שיעור הגידול ברווחים: ענף הבנקאות מול ענפים מובילים אחרים (2023)

ההתלבטות: האם הטלת מס היא הפתרון הנכון?

חששות וסיכונים

גלגול העלויות לצרכנים: חשש מייקור האשראי והשירותים הבנקאיים.

צמצום היצע האשראי: פגיעה אפשרית בזמינות האשראי למשק.

פגיעה בחוסכים: רוב מניות הבנקים מוחזקות על ידי הציבור דרך קרנות הפנסיה.

הצדקות להטלת מס

השבת 'רווחי יתר' לציבור: מיסוי רווחים שנוצרו בעיקר בזכות תנאי שוק חיצוניים ולא כתוצאה מהתייעלות.

מענה לכשלי שוק: התמודדות עם מבנה ריכוזי המאפשר גביית רנטה עודפת.

צמצום אי-שוויון: העברת הון שנוצר על חשבון משקי הבית חזרה לקופה הציבורית.

חלופות המיסוי שנבחנו בדו"ח:

בחינת מנגנוני מיסוי אפשריים

מס חד-פעמי נוסף

יתרון: פשוט ליישום.
חסרון: מנותק מהמציאות הכלכלית
המשתנה ופוגע בוודאות.

הגדלת מס חברות קבוע

יתרון: מנגנון מוכר.
חסרון: לא ממקד את המס ברווחי
חיתר ופוגע בתחרות.

מס מאוני (על פיקדונות)

יתרון: מתמרץ העברת ריבית ללקוחות.
חסרון: עלול לגבות מס יתר בסביבת
ריבית נמוכה.

מס רווח דיפרנציאלי

יתרון: מאפשר למקד את המס
ברווחים חריגים בלבד.
חסרון: מורכב יותר ליישום.

החלופה המומלצת בדו"ח:

המלצת הצוות: מס רווח דיפרנציאלי על רווחים החורגים ב-50% מהממוצע ההיסטורי

קביעת הבסיס

חישוב הרווח הממוצע של הבנק בשנים 2018-2022 ('תקופת בסיס' עם ריבית נמוכה).

יצירת הרף

הוספת 'מרווח ביטחון' של 50% לרווח הממוצע כדי לקבוע את רף הרווח העודף.

הטלת המס

הטלת מס בשיעור מיוחד *רק* על רכיב הרווח שנמצא מעל הרף שנקבע.

פרמטרים מרכזיים בהצעה

הצמדה: החל מהשנה השנייה, הרף יוצמד לצמיחת התוצר, כדי לאפשר צמיחה אורגנית.

תחולה: המס לא יחול על בנקים קטנים (נכסים מתחת ל-5% מהשוק) כדי לעודד תחרות.

תוקף: מוצע כהוראת שעה למספר שנים, עם מנגנוני עדכון ובחינה.

הסתייגויות:

אגף התקציבים:

- עדיפות לקידום צעדים להגברת התחרות במערכת הבנקאית
- בצד התועלת הפיסקלית יש לשקול השפעות שליליות של מס עודף על המערכת הבנקאית
- גלגול המס על הצרכנים ופגיעה בהיצע האשראי
- איתות שלילי לוודאות מיסויית
- ככל שיוחלט על ידי הדרג המדיני להטיל מס – עדיפות להארכת הוראת השעה שנקבעה לשנים 2024-2025 בשנה-שנתיים נוספות

בנק ישראל:

- רווחיות גבוהה אינה מצדיקה הטלת מיסוי מסף
- פגיעה בציבור שרוב מניות הבנקים מוחזקים על ידו (באמצעות החיסכון לטווח ארוך)
- רגולציה קפדנית אינה בסיס למדיניות מס
- מיסוי סקטוריאלי
- חפיפה/כפילות למתווה בנק ישראל
- היעדר מענה לחסרונות שהוצגו בדוח
- כבר היום נטל המס הקיים - "חריג"
- חשש מדיפרנציאליות במע"מ